

Малиновська О. Я.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, менеджменту та державного управління, Львівська державна фінансова академія, Львів, Україна
malinovska_o@ukr.net

Історичні аспекти становлення кредитних спілок у світі та в Україні

Анотація. У статті розглянуто основні передумови виникнення кредитних спілок. Розкрито суть поняття «кредитна кооперація» як історичної основи створення кредитних спілок. Проаналізовано основні історичні аспекти розвитку кооперативного руху та запропоновано умовний поділ походження кредитних спілок на шість етапів. Охарактеризовано найвагоміші дати в історії кредитних спілок незалежної України. Висвітлено головні перспективні напрямки розвитку сучасної системи кредитних спілок в Україні.

Ключові слова: ощадні товариства; кооперативний рух; кредитна спілка; кредит; фінансовий ринок.

Olha Malinivska

PhD (Economics), Associate Professor, Lviv State Academy of Finance, Lviv, Ukraine
3 Kopernik Str., Lviv, 79000, Ukraine

Historical aspects of credit unions formation in the world and in Ukraine

Abstract. The historical process of formation of credit unions is quite protracted. It includes phases of prosperity and decline. There are no main stages of the evolution of credit unions. This historical analysis will correctly identify the social significance and purpose of credit unions in the world.

The purpose of article is to analyze the historical notes of formation of credit unions as financial institutions and to separate the main stages of the origin and precautions for the emergence of credit movement in Ukraine and all over the world.

The basic backgrounds of credit unions are highlighted in the article. The essence of the concept of «credit cooperation» as a historical basis for the establishment of credit unions is considered. The basic historical aspects of the cooperative movement are defined. A six-step division of emergence of credit unions is offered. The most significant dates in the history of independent Ukraine related to credit unions are analyzed. The main prospects for development of a modern system of credit unions in Ukraine are described.

Since Ukraine gained its independence, the credit unions have begun a new phase of modernization, which has not stopped its development until the present day, this is illustrated by constantly changing statistical data related to credit unions.

Keywords: Savings Association; Cooperative Movement; Credit Union; Credit; Financial Market

JEL Classification: G21

Малиновская О. Я.

кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики, менеджмента и государственного управления, Львовская государственная финансовая академия, Львов, Украина

Исторические аспекты становления кредитных союзов в мире и в Украине

Аннотация. В статье рассмотрены основные предпосылки возникновения кредитных союзов. Раскрыта суть понятия «кредитная кооперация», как историческая основа создания кредитных союзов. Проанализированы основные исторические аспекты развития кооперативного движения. Предложено условное разделение происхождения кредитных союзов на шесть этапов. Охарактеризованы наиболее значимые даты в истории кредитных союзов независимой Украины. Освещены главные перспективные направления развития современной системы кредитных союзов в Украине.

Ключевые слова: сберегательные общества; кооперативное движение; кредитный союз; кредит; финансовый рынок.

1. Постановка проблеми. Сучасні кредитні спілки відрізняються від своїх історичних аналогів. Історичні процеси становлення кредитних спілок були досить затяжними і включали в себе етапи як розквіту, так і занепаду. На цей час аналіз основних історичних віх еволюції кредитних спілок, проведений деякими вченими має більш фрагментарний характер. Тому, на наш погляд, важливо провести поділ усього періоду розвитку кредитних спілок від минулого до сучасності на етапи. Такий історичний аналіз дозволить належним чином визначити соціальну вагомість та призначення кредитних спілок у світі. За результатом такого аналізу можна буде виокремити основні аспекти, на які потрібно звернути увагу для вдосконалення існуючої системи кредитних спілок в Україні.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій. Кредитні спілки є порівняно новим та недостатньо вивченим видом фінансових установ. До питання розвитку та історичного становлення кредитних спілок, зверталось не так багато вчених. Однак замітки про становлення кооперативного руху як історичної основи зародження кредитних спілок можна зустріти в працях таких вітчизняних вчених, як: І. Витанович [1], Р. Я. Корінець [2], А. О. Пантелеймоненко [3], А. А. Стадник [4], В. В Гончаренко [5], Т. О. Ко-

ломосць [6] та ін. До розгляду цього питання звертались деякі зарубіжні вчені, зокрема Єжи Козакевич (Kozakiewicz, 2004) [7], В. Д. Мартинов (Martynov, 2001) [8]. Така невелика кількість праць присвячена історичному розвитку кредитних спілок в Україні та світі змушує повертатись до вивчення цього питання.

3. Мета статті – аналіз історичних аспектів становлення кредитних спілок як фінансових установ та виокремлення основних етапів та передумов зародження кредитного руху в світі загалом та в Україні.

4. Основні результати дослідження. У своєму першому прояві найдавнішим прототипом кредитних спілок можна вважати лихварство – надання позик під дуже високий відсоток. Ці позики могли мати одночасно як споживчий характер, так і продуктивний. У Стародавній Греції в IV ст. до н.е. були відомі випадки лихварських позик із сплатою більше 40% щомісяця (понад 480% річних). Згодом звичайні позики передбачали сплату від 62 до 900% річних [6, 12–13].

У Київській Русі кредит існував поряд із готівковими грошима, але не набув значного поширення. В ті часи відсотки мали назву рези, рости, лихва, взвиття. З давніх часів у русичів існував звичай давати речі на зберігання та

брати відсотки з грошей та речей, що позичаються. Найвизначнішим збірником стародавнього руського права, що регулював систему майнових відносин був звід законів – Руська Правда. У ньому були визначені три правила щодо позики майна під відсотки: договір про віддачу майна із прибутку чи грошей із відсотків мав укладатись при свідках; якщо борг становив більше 3 гривень і при укладанні договору не було поставлено свідків, а борг не повертався, неправомірно було вимагати його повернення; якщо свідки під присягою показували на користь позичача, то він міг стягувати борг згідно з умовами договору [9, 2–3].

Порівнюючи лихварство та сучасну систему надання кредитів кредитними спілками, необхідно зазначити, що вони мають як дотичні напрямки функціонування, так і кардинальні відмінності. Тому, на наш погляд, лихварство слід розглядати тільки як історичну форму схожого на той час процесу надання кредитів.

Іншим історичним напрямком діяльності кредитних спілок є залучення коштів на депозитні рахунки. Так виникли ощадні установи. Першим законом про ощадні каси був англійський Білль для сприяння і підтримки діяльності ощадних банків, ухвалений 11 червня 1817 року. На Західній Україні, у Львові започаткувала свою діяльність перша Галицька ощадна каса, гаслом якої було «Працюй та зберігай». На відміну від західної частини України, на Сході ощадних кас було небагато і розміщувались вони переважно у великих містах. Спочатку ощадні каси виникали не як фінансові установи, а як благодійні, як комунальні установи чи державні інститути [6, 18].

Історичною основою створення і діяльності кредитних спілок є кредитна кооперація. Слово «кооперація» (від латинського «cooperatio») дослівно перекладається як «співпраця» і вживається в значенні «особлива форма організації праці, при якій певна кількість людей спільно бере участь у тому самому або в різних, але зв'язаних між собою, виробничих процесах» [10]. Закон України від 10 липня 2003 року «Про кооперацію» пропонує наступне визначення кооперації: «це система кооперативних організацій, створених з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб своїх членів» [11]. Принциповими особливостями кредитної кооперації є фінансовий, некомерційний, неприбутковий характер діяльності. Історичний розвиток кооперативного руху, на наш погляд, слід розділити на шість основних етапів (табл.).

Розглянемо детальніше кожний з етапів. I-ий етап «Зародження». Батьківщиною виникнення кредитної кооперації вважається Німеччина, де майже одночасно було створено дві моделі кооперативного руху перша – сільська: кредитні кооперативи, або сільські каси, батьком якої є Фрідріх Райфайзен, а друга – міська: ощадно-позичкові товариства (їх ще називають «народні банки»), і будувалась вона на ідеях Германа Шульце-Деліча. Кооперативна система Г. Шульце-Деліча включала сукупність споживчих товариств, позичково-ощадних кас і продуктивних асоціацій. Основу економічної сили кредитного товариства він вбачав в утворенні пайового капіталу, який служив сполучною ланкою між членами. Був рішучим опонентом винятково державного регулювання діяльності кредитних кооперативів. Ф. Райфайзен розглядав кооперацію як загальносуспільну, загальнонаціональну спілку взаємодопомоги [6, 20]. На першому етапі становлення кооперативного руху вже було створено перше «об'єднання з надання авансів» тотожне сучасній кредитній спілці.

На першому етапі, а саме у 50-60-х роках XIX ст., кредитна кооперація почала з'являтися у різних країнах світу. Після Німеччини кооперативний рух розпочався в Італії. Організатором був Л. Луццаті, який у 1865 році створив Міланський народний банк. У Великобританії створення кредитних спілок асоціюється із журналістом А. Джарденом.

У 1900 році він організував серед мешканців міста Лева невеличку кредитну спілку для стимулювання економічної та фінансової взаємодопомоги. У Франції законодавчою основою функціонування кредитних кооперативів стало прийняття Закону про організацію системи «Креді агриколь» [6, 23–24].

II-ий етап «Розквіт». Протягом 60-70-х років XIX ст. розпочали свою діяльність перші ощадно-позичкові товариства України: Гадяцьке (м. Гадяч), Врем'ївське (с. Врем'ївка), Обознівське (Обознівська волость), Петрівське (с. Петрівка). У 1887 році вже нараховувалося 36 ощадно-позичкових товариств. Згодом було підвищено роль ощадно-позичкових товариств через прийняття Положення «Про установи дрібного кредиту». Дане положення розширило коло діяльності кооперативних кредитних установ. Вони одержали право надавати довготермінові позички і позички під заставу майна боржника, вести посередницькі операції, отримали доступ до ширшого кредитування у державному банку, а кредитні товариства одержували довготермінові позички в основні капітали [12].

На даному етапі розпочалась активна участь уряду в організації кооперативного руху. Для нагляду було створено «IX відділ інспекції» у Державному банку. Його керівником був А. Беретті, який захоплювався і був прихильником кредитних кооперативів.

Протягом другого етапу розвитку кооперативного руху не можна не згадати про внесок польського кооператора Ф. Стефанчика, який за освітою був істориком. Він ініціював створення позичкових кас взаємодопомоги, які після його смерті отримали назву «каси Стефанчика». Він у 1890 році в Черніхові, біля Кракова, заснував перший ощадно-позичковий кооператив на польських землях, пізніше був директором Бюро патронату ощадних і позичкових спілок при Крайовому відділі у Львові [6, 29]. У 1889 р. в Перемишлі виник Краєвий Союз Торговельних Спілок. Після його злиття з синдикатом українських торговельних виробництв утворився Краєвий Союз Господарсько-Торговельних Спілок у Львові, директором якого став Кость Левицький [7].

III-ій етап «Трансформація». Початком цього періоду було набрання чинності закону, який вдосконалив положення про установи дрібного кредиту. За цим законом ліквідувався IX відділ інспекції Державного банку і створювався центральний орган завідування усіма справами дрібного кредиту, який називався «Управління у справах дрібного кредиту». У роки Першої світової війни кредитна кооперація розширила сферу своєї діяльності як у містах, так і в селах. Надавалися кредити для видачі позик під заставу хліба. Станом на 1910 рік в українських губерніях функціонувало 876 кредитних та 360 ощадно-позичкових товариств. Уже через дев'ять років ця цифра збільшилась до 3300 кредитних кооперативів. Згодом уряд прийняв загальний кооперативний закон «Положення про кооперативні товариства та їхні союзи». Цей закон скасовував усі існуючі на той час обмеження щодо організації і діяльності кооперативів та їхніх об'єднань. Однак після встановлення на українських землях радянської влади РНК УСРР

Назва етапу	Часові межі	Характеристика етапу
«Зародження»	Середина XIX ст.	- становлення першої міської моделі кредитної кооперації; - становлення першої сільської моделі кредитної кооперації; - зародження кредитної кооперації в різних країнах світу.
«Розквіт»	Кінець XIX ст.	- зародження перших ощадно-позичкових товариств; - прийняття положення «Про установи дрібного кредиту»; - участь уряду в організації кооперативного руху; - створення кооперативного об'єднання.
«Трансформація»	Початок XX ст.	- створення центрального органу завідування усіма справами дрібного кредиту; - прийняття загального кооперативного закону; - прийняття статутної Постанови «Про кредитну кооперацію»
«Ліквідація»	XX ст. (30-ті роки)	- прийняття Постанови «Про порядок ліквідації кооперативних організацій, об'єднання та їх розділ».
«Відродження»	Кінець XX ст.	- створення так званих «квазікооперативів».
«Модернізація»	Кінець XX ст. – початок XXI ст.	- створення нормативно-правової бази функціонування кредитних спілок; - заснування Національної асоціації кредитних спілок України.

Джерело: Складено автором на основі [1; 2; 3; 4; 6]

своїм Декретом «Про об'єднання всіх видів кооперативної організації» у 1920 році ліквідувало систему кредитної кооперативної, а всі кредитні товариства почали підпорядковуватися споживчим товариствам.

Завершальною подією цього етапу стало проголошення нової економічної політики, а разом із нею розпочався процес створення кооперативної кредитної системи радянської дійсності. У 1922 році було видано статутний закон – Постанова ВУЦВК «Про кредитну кооперацію».

IV-ий етап «Ліквідація». З приходом радянської влади, зі встановленням політики «воєнного комунізму» діяльність ощадно-позичкових товариств було реорганізовано, а згодом забуто, що призвело до ліквідації кредитної кооперації через несумісність командно-адміністративної системи з демократичними кооперативними принципами. У 1925 році було ухвалено Постанову «Про порядок ліквідації кооперативних організацій, об'єднання та їх розділ». На початку 30-х років вони припинили своє існування [6, 36].

V-ий етап «Відродження». Відродженню кооперативного руху сприяло прийняття Закону СРСР «Про кооперацію». Цей закон сприяв створенню так званих «квазікооперативів», які значно змінювали уявлення про кооперацію. В Законі йшлося про поняття «кооператив» та «колективне підприємство» як про тотожні поняття.

VI-ий етап «Модернізація». На наш погляд, даний етап слід розпочинати із здобуття Україною незалежності. Найважливішими датами становлення кредитної кооперації в незалежній Україні є [14]:

1. 17-го серпня 1991 року у м. Торонто, Канада, відбулася конференція представників української кооперації Америки, Канади й Австралії, яку організувала УСКР. Під час цього заходу обрали Комісію для координації заходів по відновленню кооперативного руху в Україні.

2. У вересні 1993 року Президент України Леонід Кравчук підписав Указ, яким затвердив Тимчасове положення про кредитні кооперативи в Україні. Це дало можливість працювати над законодавчою базою для створення кредитних спілок.

3. У листопаді 1993 року зареєстровано представництво Канадської кооперативної асоціації в Україні (ПККА). Розпочала роботу перша фаза Канадської програми зміцнення кредитних спілок України.

4. У березні 1994 року Наказом НБУ затверджено Положення «Про погодження Статуту кредитних спілок з питань кредитування та розрахунків і надання позичок кредитними спілками».

5. У листопаді 1994 року Канадська програма зміцнення кредитних спілок України розпочала реалізовувати один зі своїх проєктів – створювати модельні кредитні спілки (МКС).

6. У квітні 1996 року розпочала роботу друга фаза Канадської програми зміцнення кредитних спілок України (КПРКСУ). Результати другої фази такі: створили й надали технічну допомогу 21 модельній кредитній спілці, розвинули мережу змодельованих кредитних спілок, створили класифікаційну систему для самооцінки кредитних спілок, більше 320 фахівців кредитних спілок підвищили свою кваліфікацію тощо.

7. У липні 2001 року прийнято Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». Цей Закон встановлює загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регуляторних та наглядових функцій за діяльністю з надання фінансових послуг».

8. На засіданні Верховної Ради України прийнято Закон України «Про кредитні спілки», який набрав чинності в січні 2002 року.

9. У грудні 2002 року Президент України підписав Укази про утворення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. Основними завданнями Комісії є проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері надання фінансових послуг, розробка й реалізація стратегії розвитку ринків фінансових послуг, здійснення

державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг і додержанням законодавства в цій сфері.

10. У вересні 2003 року утворено Державний реєстр фінансових установ. З моменту утворення реєстру було розпочато річний період перереєстрації кредитних спілок, а також ліцензування їхньої діяльності.

11. У листопаді 2003 року засновано Всеукраїнську асоціацію кредитних спілок (ВАКС).

12. У лютому 2004 року першою кредитною спілкою, яку внесли до Державного реєстру фінансових установ та яка отримала ліцензію, стала Церковна кредитна спілка «Анісія» (м. Львів).

13. Третя фаза (з серпня 2004 по квітень 2010 року) була пов'язана з реалізацією Канадської програми зміцнення кредитних спілок в Україні (КПЗКСУ). Основна мета проєкту, на відміну від двох попередніх, полягала в розвитку інфраструктури, спрямованої на забезпечення стабільної й ефективної діяльності кредитних спілок.

14. У червні 2006 року Кабінет Міністрів України видав Розпорядження «Про схвалення Концепції розвитку системи кредитної кооперації».

15. 5-го червня 2007 року на установчих зборах було ухвалено рішення про утворення Об'єднання юридичних осіб «Об'єднання кредитних спілок «Програма захисту вкладів» і затверджений його Статут. Засновниками Об'єднання стали 6 кредитних спілок з різних куточків України. Сьогодні учасниками «Програми захисту вкладів» є 49 кредитних спілок.

16. 18-го березня 2010 року було внесено на розгляд Верховної Ради проєкт Закону України «Про Фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок». Згодом цей закон було прийнято, а у 2012 році він утратив чинність з огляду на прийняття Закону «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

17. 2-го липня 2012 року було утворено Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України з питань розслідування обставин та причин сучасного стану справ у системі кредитної кооперації.

18. У 2011 році у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України було внесено зміни в низку законодавчих актів, що, зокрема, стосувалися діяльності кредитних спілок.

19. Президент України Віктор Янукович підписав Указ «Про Національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», в якому йдеться про розвиток системи кредитної кооперації.

20. У 2012 році кредитним спілкам в Україні виповнилося 20 років.

Привабливість кредитних спілок як фінансових установ насамперед полягає у тому, що вони виконують дві основні функції – акумулювання грошових коштів у вигляді внесків членів кредитної кооперації на депозитні рахунки та розміщення їх у вигляді фінансових кредитів [6, 43].

Кредитні спілки все більше стають популярними серед фінансово-кредитних установ в Україні. Їх кількість постійно зростає. На їх кількість впливає і те, що вони мають значні переваги над іншими фінансовими установами. Основна з них – те, що вони створюються групою людей не заради прибутку, а заради надання послуг своїм членам.

5. Висновки. Здійснивши ретроспективний аналіз розвитку кредитних спілок, можна зробити висновок про те, що вони були одними із найуспішніших методів допомоги населенню у заощадженні та накопиченні власних фінансових ресурсів. Незважаючи на те, що у радянський період кредитна кооперація втратила свої позиції, вона змогла відродитись і сьогодні функціонує у формі кредитної спілки. Після здобуття Україною незалежності система кредитних спілок розпочала новий етап модернізації, який не припиняє свого розвитку й тепер. Про це свідчать статистичні дані розвитку кредитних спілок, які постійно зростають і вдосконалюються.

Література

1. Витанович І. Історія українського кооперативного руху. Із праць історико-філософської секції НТШ / І. Витанович. – Нью-Йорк : Товариство української кооперації, 1964. – 624 с.
2. Корінець Р. Я. Кредитні спілки: історичний аспект / Р. Я. Корінець // Вісник інституту сільського розвитку. Аспекти сільського розвитку. – 2004. – № 1. – С. 53–55.
3. Пантелеймоненко А. О. Історія започаткування кредитно-кооперативного руху на теренах України // Вісник кредитної кооперації, спецвипуск. – 2012. – С. 12 – 18.
4. Стадник А. А. Розвиток кооперативного руху в Україні / А. А. Стадник // Фінанси України. – 2004. – № 7. – С. 104–108.
5. Гончаренко В. В. Кредитні спілки як фінансові кооперативи: міжнародний досвід та українська практика / В. В. Гончаренко. – Київ : «Наукова думка», 1997. – 236 с.
6. Коломоєць Т. О. Адміністративно-правове регулювання порядку створення і діяльності кредитних спілок в Україні : монографія / Т. О. Коломоєць, А. А. Довгополик ; Державний вищий навчальний заклад «Запорізький національний університет» міністерства освіти і науки України. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. – 305 с.
7. Козакевич Є. Розвиток українського кооперативного руху в Польщі (1918–1939 рр.) / Є. Козакевич // Науковий журнал Економічний часопис-XXI. – 2004. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://soskin.info/ea/2004/2/20040209.html>
8. Мартынов В. Д. Сельские кредитные кооперативы в рыночной экономике / В. Д. Мартынов // Мировая экономика и международные отношения. – 2001. – № 4. – С. 89–95.
9. Луговенко Н. Проблеми впровадження та розвитку кредитно-банківської системи України: порівняльний аналіз / Н. Луговенко // Науковий вісник «Демократичне врядування». – 2011. – № 8.
10. Словник іншомовних слів, за редакцією члена-кореспондента АН УРСР О. С. Мельничука – 1-е видання, Київ : Головна редакція «Українська радянська енциклопедія» (УРЕ), 1974 – 776 с.
11. Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003 року №1087-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>
12. Положение об учреждениях мелкого кредита // Собрание узаконенный и распоряжений Правительства от 16 июня 1895 г. – № 98.
13. Про кооперацію: Закон Союзу Радянських Соціалістичних Республік від 26 травня 1988 року №8998-11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/...>
14. Знаменні дати в історії кредитної кооперації незалежної України / Вісник кредитної кооперації, спецвипуск. – 2012. – 52 с.

Стаття надійшла до редакції 22.05.2015

References

1. Vytanovych, I. (1964). *History of Ukrainian cooperation movement*. New-York: Tovarystvo ukrainsoi kooperatsii (in Ukr.).
2. Korinets, R. (2004). Credit unions: historical aspects. *Aspekty silskoho rozvytku (Aspects of Rural Development)*, 1, 53-55 (in Ukr.).
3. Panteleimonenko, A. (2012). History start of cooperative credit movement in Ukraine. *Visnyk kredytnoi kooperatsii (Journal of credit cooperatives), special edition*, 12-18 (in Ukr.).
4. Stadnyk, A. (2004). The development of the cooperative movement in Ukraine. *Finansy Ukrainy (Finance of Ukraine)*, 7, 104-108 (in Ukr.).
5. Honcharenko, V. (1997). *Credit unions like financial co-operatives: international experience and Ukrainian practice*. Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).
6. Kolomojets, T. (2011). *Administrative regulation of the establishment and operation of credit unions in Ukraine*. Zaporizhzhia: Zaporizkyi natsionalnyi universytet (in Ukr.).
7. Kozakiewicz, J. (2004). The development of Ukrainian cooperative movement in Poland (1918-1939). *Ekonomicnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 2. Retrieved from <http://soskin.info/ea/2004/2/20040209.html> (in Ukr.).
8. Martnov, V. (2001). Rural credit cooperatives in the market economy. *Myrovaya ekonomyka y mezhdunarodnye otnoshennyya (World Economy and International Relations)*, 4, 89-95 (in Russ.).
9. Luhovenko, N. (2011). Problems of introduction and development of credit and banking system of Ukraine: comparative analysis. *Naukovyy visnyk «Demokratychnе vryaduvannya» (Academic papers collection «Democratic Governance»)*, 8 (in Ukr.).
10. *The dictionary of foreign words*. (1974). Kyiv: Holovna redaktsiya «Ukrainska radianska entsyklopedia» (in Ukr.).
11. Verkhovna Rada of Ukraine (2003). *On Cooperation*. Law of Ukraine. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1087-15> (in Ukr.).
12. The position of small credit institutions (1895). *Sobraniye zakonov i rasporyazheniy Pravitelstva (Collection of Laws and Regulations of the Government)*, 98 (in Russ.).
13. Union of the Soviet Socialist Republics (1988). *On Cooperation*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v8998400-88> (in Ukr.).
14. Important dates in the history of credit cooperatives in independent Ukraine (2012). *Visnyk kredytnoi kooperatsii (Herald of Credit Cooperatives). Special edition* (in Ukr.).

Received 22.05.2015

Щодо публікації наукових статей у науковому фаховому журналі «Економічний часопис-XXI»

Шановні колеги!

«Економічний часопис-XXI» – визнаний в Україні та за кордоном науково-аналітичний журнал, який заснований 1996 року і видається Інститутом суспільної трансформації.

Журнал «Економічний часопис-XXI» входить до переліку фахових наукових видань з економічних наук (Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України № 528 від 12.05.2015 р.).

Пропонуємо науковцям, викладачам, аспірантам, докторантам публікувати свої наукові статті та результати дисертаційних досліджень у науковому фаховому журналі «Економічний часопис-XXI».

Вимоги до наукових статей викладені в Інтернеті за лінком: <http://soskin.info/ea/avtory.html>